

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія і методологія науки

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий) PhD

Спеціальність – 053 «Психологія»

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Форма навчання – денна, заочна

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 12 від “25” червня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Філософія і методологія науки
Освітньо-професійна програма	«Психологія»
Спеціалізація	-
Спеціальність	053 «Психологія»
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Освітній рівень	третій (освітньо-науковий) PhD
Статус дисципліни	Обов'язкова / Цикл загальної підготовки
Курс/семестр	1/1
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 20 год. Семинарські заняття – 10 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php
2. Опис дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Філософія і методологія науки» передбачає засвоєння основних тенденцій розвитку науки, критичне осмислення подій та явищ наукового життя, використання філософської рефлексії для формування власної наукової світоглядної парадигми. Курс орієнтований на формування у здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» розуміння основних філософсько-світоглядних проблем розвитку науки, як галузі філософського знання; вивчення основ наукової культури та специфіки наукової діяльності вченого-дослідника, знання і розуміння яких породжує вміння надавати професійну оцінку явищам і подіям наукового життя, а також формувати методологію власного наукового дослідження у відповідності до сучасної парадигми наукового знання.</p> <p>Головною метою курсу «Філософія і методологія науки» є: ознайомлення здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» із значенням філософії для формування наукових знань, особливостями наукового пізнання та можливостями застосування у ньому філософської методології; особливостями формування та розвитку найбільш значущих світоглядних ідей впродовж усіх етапів розвитку людської цивілізації, які вплинули на розвиток науки.</p> <p>Завдання курсу:</p> <p>поглиблення знань про: зміст та місце філософії та методології науки як форм раціонального пізнання в системі духовного осягнення світу людиною, їхню сутність, предмет, функції і специфіку взаємовідношення та співвідношення та іншими формами суспільної свідомості; історію розвитку та становлення філософського осягнення науки і її сучасні тенденції; головні напрями сучасної філософії та методології науки; основні філософські проблеми науки та шляхи їх розв'язання.</p> <p>формування умінь: аналізувати складні суспільні явища в контексті розвитку світу, суспільства, людини, соціокультурних обставин; чітко формулювати об'єкт, предмет, мету, наукове завдання та завдання дисертаційного дослідження, положення, що виносяться на захист, логічно відстоювати та обґрунтовано захищати власну точку зору; свідомо використовувати наукову методологію у своїй дослідницькій діяльності; використовувати загальні філософські принципи й положення, отримані навички творчого мислення під час проведення дисертаційних досліджень; організовувати інформаційний пошук, опрацьовувати теоретичні джерелами, складати бібліографічну базу власного дослідження, коректно здійснювати процедуру посилання; вдосконалювати навички наукового пошуку, застосування філософських, загальнонаукових методів під час виконання науково-дослідних завдань за обраною темою дисертації.</p> <p>Компетентності:</p> <p><i>Інтегральна компетентність:</i></p> <p>-Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових</p>	

цілісних знань та професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК2. Розуміння принципів та методології проведення наукових досліджень, включаючи власні дослідження, що дає можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та професійну практику.

ЗК3. Ініціювання інноваційних комплексних проєктів, лідерство та повна автономність під час їхньої реалізації; соціальна відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень.

ЗК4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології, навички етичної поведінки в цифровому та іншомовному інформаційно-комунікаційному середовищі.

ЗК 7. Здатність критично осмислювати події та явища наукового життя, використовувати філософську рефлексію для формування власної світоглядної позиції, системного наукового світогляду та загального світогляду.

Фахові компетентності:

СК 2. Здатність критично оцінювати результати науково-дослідної роботи, визначати перспективи подальших наукових розвідок із дотриманням належної академічної та професійної доброчесності.

СК 8. Здатність ініціювати та брати на себе відповідальність в інноваційних комплексних проєктах місцевого (регіонального) та державного значення.

Програмні результати навчання:

ПР6. Застосовувати загально-філософські та загальнонаукові принципи та методи досліджень при виконанні власної дисертаційної роботи.

ПР9. Критично сприймати та аналізувати існуючі думки й ідеї, формулювати власні гіпотези, шукати шляхи розв'язання наукових проблем.

ПР10. Володіти нормами професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності в науково-педагогічній діяльності.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Предмет та головні концепції філософії і методології науки	Філософія як теоретична основа світогляду. Співвідношення філософії та науки. Особливості наукового пізнання в порівнянні з міфологічним, релігійним, філософським, мистецьким, повсякденним. Наука, її сутність та генеза. Предмет курсу «Філософія і методологія науки». Основні філософсько-методологічні підходи до визначення науки. Основні функції науки.	Підготовка конспекту (змістовних тез) з теми під час лекції та самостійні доповнення з джерел. Доповідь та презентації на задану тему та їх обговорення. Тестування.
2.	Тема 2. Виникнення й історичний розвиток науки	Головні підходи до виникнення науки. Переднаука як феномен традиційних культур. Формування науки Нового часу: передумови та характерні риси. Наука в сучасному суспільстві.	Підготовка конспекту (змістовних тез) з теми під час лекції та самостійні доповнення з джерел. Доповідь та презентації на задану тему та їх обговорення. Тестування.

3.	Тема 3. Специфіка наукового пізнання	Особливості різних видів пізнання. Наука як процес пізнання. Специфічні риси наукового пізнання. Проблема суб'єкта та об'єкта наукового пізнання.	Підготовка конспекту (змістовних тез) з теми під час лекції та самостійні доповнення з джерел. Доповідь та презентації на задану тему та їх обговорення. Тестування.
4.	Тема 4. Структура наукового знання. Класифікація наук	Характеристика наукового знання. Основні засади наукового дослідження. Структура наукового знання. Класифікація наук, їх специфіка й міждисциплінарна взаємодія.	Підготовка конспекту (змістовних тез) з теми під час лекції та самостійні доповнення з джерел. Доповідь та презентації на задану тему та їх обговорення. Тестування.
5.	Тема 5. Головні рівні і методи наукового дослідження	Поняття наукового методу і методології науки. Емпіричний та теоретичний рівні наукового дослідження. Методи емпіричного та теоретичного дослідження.	Підготовка конспекту (змістовних тез) з теми під час лекції та самостійні доповнення з джерел. Доповідь та презентації на задану тему та їх обговорення. Тестування.
6.	Тема 6. Динаміка наукового прогресу	Становлення методології наукового дослідження у Новий час. Моделі наукового пізнання у новітню епоху.	Підготовка конспекту (змістовних тез) з теми під час лекції та самостійні доповнення з джерел. Доповідь та презентації на задану тему та їх обговорення. Тестування.
7.	Тема 7. Наукові традиції і наукові революції	Характеристика наукових традицій. Поняття і сутність наукової революції. Наукова раціональність, етапи її розвитку.	Підготовка конспекту (змістовних тез) з теми під час лекції та самостійні доповнення з джерел. Доповідь та презентації на задану тему та їх обговорення. Тестування.
8.	Тема 8. Наука в сучасному світі: стан і перспективи розвитку	Наука як соціальний інститут: виникнення та розвиток. Наука і держава: основні проблеми відносин.	Підготовка конспекту (змістовних тез) з теми під час лекції та самостійні доповнення з джерел. Доповідь та презентації на задану тему та їх обговорення. Тестування.
9.	Тема 9. Морально-етичні аспекти розвитку сучасної науки.	Етика як наука про мораль. Моральний вибір і моральна відповідальність. Професійна відповідальність ученого. Академічна доброчесність.	Підготовка конспекту (змістовних тез) з теми під час лекції та самостійні доповнення з джерел. Доповідь та презентації на задану тему та їх

			обговорення. Тестування.
--	--	--	-----------------------------

4. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи (вересень – грудень):</p> <p>1) присутність на лекційному та семінарському занятті – 1 бал;</p> <p>2) усні відповіді на семінарських заняттях з використанням презентацій; підготовка доповідей, есе, тощо – максимально - 5 балів (обов'язковою є одна оцінка із п'яти семінарських/практичних занять);</p> <p>3) одна контрольна робота (письмова форма/дистанційна із використанням комп'ютерних технологій) – максимально 5 балів.</p> <p>4) самостійна робота – здійснюється як в аудиторний так і поза аудиторний час із наперед визначених робочою програмою тем (максимально -25 балів).</p> <p>Мінімальна кількість балів допуску до екзамену – 25 балів Максимальна кількість балів допуску до екзамену – 50 балів Екзамен – 50 балів Підсумкова оцінка – максимум 100 балів (мінімум 50 балів).</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Обов'язковим є написання однієї контрольної роботи. Результат роботи оцінюється максимально - 5 балів.</p> <p>Контрольна робота – охоплює матеріал лекційних тем. Кількість запитань: 4. Запитання відкритого типу (без варіантів відповідей). Час виконання: 80 хв. (в межах семінарського заняття) / або у дистанційній формі із використанням тестових технологій (Структура тесту: Загальна кількість питань - 40; На одне поставлене питання є чотири варіанти відповідей, одна з яких правильна).</p> <p>Критерії оцінювання:</p> <p>Контрольна робота максимально оцінюється у 5 балів. При цьому, 5 балів виставляється, коли усі питання розкриті повністю, наведені конкретні приклади описаних понять та феноменів з ґрунтовним аналізом їх характерних особливостей. 4 бали – питання розкриті не в повній мірі, з мінімальною кількістю прикладів та характерних особливостей, проте аспірант дав відповіді на всі питання. 3 б. - аспірант не дав відповідь на два питання, проте дав часткові відповіді на решта питань 2 б. виставляється аспіранту, який не відповів на жодне питання контрольної роботи або не розкрив зміст жодного із питань.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Робота на семінарських заняттях оцінюється за наступними критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - присутність на занятті та підготовлений конспект згідно плану практичного заняття - 1 бал; - опрацювання проблемних питань та їх усне обговорення в дискусійній формі (доповнення, відповіді на запитання викладача, висловлювання своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань, тощо) - 3 бали; - виступ із доповіддю на питання, яке визначене планом практичного завдання - 4 бали (за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню); - якщо при виступі проявлена ґрунтовна підготовка,

	<p>висловлюється власна точка зору щодо означеної проблеми, яка підкріплюється відповідною аргументацією, використовується попередньо розроблена презентація, подані правильні відповіді на уточнюючі запитання викладача та студентів - 5 балів.</p> <p>Таким чином участь в роботі практичних занять може забезпечити отримання до 5 балів за одне заняття.</p> <p>В межах 5 запланованих семінарських занять є обов'язковою 1 (одна) усна відповідь.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок, які отримав аспірант.</p> <p>Аспірант допускається до підсумкового контролю (екзамен) за умови виконання усіх запланованих видів робіт і отримання 25 і більше балів (максимально – 50).</p>

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1								10
Семінарські з-тя									1	1	6	1	1					10
Самостійна р-та																25		25
Контрольна робота													5					5
Екзамен																	50	50
Всього за тиждень	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	6	1	6			25	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення: мультимедіа
Основна
<ol style="list-style-type: none"> 1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення середмолодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н.Г. Сорокіної, А.Є. Артюхова, І.О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с. 2. Кузь О. М., Чешко В. Ф. Філософія науки: навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 172 с. 3. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки: навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2016. 184 с. 4. Філософія та методологія науки: підручник / Добронравова І.С., Сидоренко Л.І. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 223 с. 5. Філософія науки: підручник / Добронравова І.С., Сидоренко Л.І., Чуйко В.Л. та ін. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с. 6. Філософія науки. Навчальний посібник / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2017. 588 с. 7. Філософія науки: навчальний посібник: [Електронне видання] / Кузь О.М., Чешко В.Ф. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 172 с. 8. Філософія науки: навч. посіб. / за ред. Афанасьєва Л.В. Мелітополь : Люкс, 2011. 207 с. 9. Хостантинов В.О. Філософія науки: курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. 188 с. 10. Штанько В. І. Філософія і методологія сучасної науки. Підручник. Харків, 2017. 177 с.
Інформаційні ресурси

1. Білоус Т. Філософія науки у системі сучасної освіти: філософія конкретних наук та філософія експерименту. Філософська думка. Київ, 2013. № 5. С. 113 – 123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Philos_2013_5_15
2. Владленова І. В. Розвиток позитивістської традиції в філософії науки. Гілея : науковий вісник. 2014. Вип. 88. С. 103 – 111. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2014_88_27
3. Гейко С. М. Соціологія знання та науки в контексті філософії науки. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Теорія культури і філософія науки. 2012. № 995, вип. 46. С. 114 – 117. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhitK_2012_995_46_26
4. Гейко С. М. Соціально-філософські виміри науки: історичний розвиток соціалізації науки та сучасні параметри наукової професії. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія : Теорія культури і філософія науки. 2013. № 1057, Вип. 49 (1). С. 23 – 25. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhitK_2013_1057_49%281%29_6
5. Добронравова І. С. Філософія науки. Підручник для аспірантів [Електронний ресурс]. URL : <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/PhN/zmist.htm>
6. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І, Петрущенков С. П., Шашкова Л. О. Філософія науки. Київ, 2002. [Електронний ресурс]. URL : <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Dobr/zmist.html>
7. Книш І. В. Гуманітарні та природничі науки в постнекласичній освіті. Філософія науки: традиція та інновації. 2013. № 2. С. 25 – 33. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FilosNauk_2013_2_5.
8. Лаута О. Д. Співвідношення науки та філософії в контексті філософії науки. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Теорія культури і філософія науки. 2013. № 1057, вип. 49 (1). С. 36 – 39. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhitK_2013_1057_49\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhitK_2013_1057_49(1)_9)
9. Поліщук, О. П. Постнекласична наука: соціально-гуманітарний поворот. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2010. № 53. С. 3–7. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/4563>
10. Саух П. Ю. Феномен наукової школи в контексті реалій сучасної науки. Становлення і розвиток науково-педагогічних шкіл : проблеми, досвід, перспективи : зб. наук. праць. 2012. С. 44 – 51. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/18412>
11. Сидоренко Л. І. Філософія науки В. І. Вернадського. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія. 2013. Вип. 3. С. 25 – 27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_FP_2013_3_7
12. Спиця Н. В. Філософія науки: від Нового часу до сьогодення Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2012. Вип. 49. С. 152 – 158. URL http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpqgvzdia_2012_49_17
13. Бібліотека ПНУ <http://lib.pnu.edu.ua/>

7. Контактна інформація

Кафедра	Філософії, соціології та релігієзнавства вул. Шевченка, 57, ауд.503 https://kfsr.pnu.edu.ua/
Викладач Гостьові лектори	проф. Гоян Ігор Миколайович
Контактна інформація викладача	ihor.hoian@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна	Політика курсу «Філософія і методологія наукових досліджень» ґрунтується на принципах академічної
-------------------	---

доброчесність	доброчесності, що забезпечує її прозорість та законність діяльності і здійснюється на основі відповідних нормативних документів: «Положення про запобігання академічного плагіату», «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності», «Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Стефаника».
Пропуски занять	Незалежно від форми здобуття третього рівня вищої освіти (очної (денної і вечірньої) і заочної) аспіранти зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю. У разі неможливості аспірантами вечірньої та заочної форми здобуття освіти відвідувати усі аудиторні заняття з об'єктивних причин, вони складають індивідуальний графік відвідувань (не менше 30%), а решту завдань виконують дистанційно. Аспіранти погоджують цей графік із викладачем і відділом науково-дослідної роботи.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Аспірант вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Загальна (максимальна) сума балів, яка присвоюється аспіранту за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання завдань, які передбачені у модулі 1 та балами, отриманими під час екзамену (модуль 2). Допуск до екзамену передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). Аспірант, який не набрав 25 балів, не може бути допущеним до екзамену за відомістю №1. Аспірант користується повторним правом отримати допуск на складання екзамену за відомістю №2 за умов відпрацювання усіх форм навчальної діяльності, визначених робочою програмою. Здача екзамену за відомістю №3 передбачає обов'язкове комп'ютерне екзаменаційне тестування.
Невідповідна поведінка під час заняття	Вирішується згідно чинного законодавства України, Статуту університету. Під час дистанційного навчання у викладача є прохання щодо ввімкнення відеокамер під час онлайн-конференцій.
Комунікація із викладачем	Комунікація із аспірантами у поза аудиторний час може здійснюватися із студентами через електронну пошту, соціальні мережі Viber чи Telegram.
Додаткові бали	Зараховуються, як додаткові бали результати онлайн курсів на платформах Coursera, Prometheus, EdEra, які відповідають програмі навчальної дисципліни.

Викладач

I.M. Goyan